

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОЛЕДЖ НАФТОГАЗОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ІНЖЕНЕРІЇ ТА
ІНФРАСТРУКТУРИ СЕРВІСУ
ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

V НАУКОВО-МЕТОДИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

*«Перспективи розвитку коледжів
та їх роль у здобутті
вищої освіти»*

Збірник тез доповідей
(Частина I)

Підписано до друку 27.03.2018р.
Формат 60x84/16. Ум. друк. арк.4.5.
Наклад 70 прим. Замовлення № 1161.
Надруковано РВЦ «Технолог»

Одеса
2018

СКЛАД ОРГКОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Тришин Федір Анатолійович Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи Одеської національної академії харчових технологій, к.т.н., доцент

Заступник голови (координатор):

Глушков Олег Анатолійович В.о. директора коледжу нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНАХТ, к.т.н.

Члени оргкомітету:

Мураховський Валерій Генріхович Директор навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти ОНАХТ, к.ф.-м.н., доцент

Єпур Ольга Сергіївна В.о. директора коледжу промислової автоматики та інформаційних технологій ОНАХТ

Коваленко Анатолій Володимирович Директор Одеського технічного коледжу ОНАХТ

Лукіяник Олександр Григорович В.о. директора механіко-технологічного коледжу ОНАХТ

Риженко Людмила Дмитрівна Методист вищої категорії навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти ОНАХТ

Секретар оргкомітету:

Березовська Людмила Віталіївна Завідуюча відділенням технолого-екологічним та економіки коледжу нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНАХТ

З М І С Т

I	СУЧАСНА МОДЕЛЬ КОЛЕДЖУ: ОСВІТНЯ, НАУКОВА, МЕТОДИЧНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	5
	Інноваційна педагогічна діяльність як механізм забезпечення якості вищої освіти	5
	<i>І.В. Черненко, викладач-спеціаліст, КНТІПС</i>	
	Сучасна модель коледжу: освітня, наукова, методична та інноваційна діяльність	6
	<i>Ю.В. Деде, викладач-спеціаліст, КНТІПС</i>	
	Перспективи розвитку коледжів та їх роль у здобутті вищої освіти	8
	<i>Н.Б. Тирищук, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист, КПАІТ</i>	
	Впровадження інноваційних технологій навчання – основа підготовки сучасних спеціалістів	10
	<i>Т.Ю. Кириллова, викладач вищої категорії, МТК</i>	
	Перспективи організації та розвитку прикладної науки коледжів у сучасних умовах	12
	<i>В.Л. Бакулевський, викладач вищої категорії, МТК</i>	
	Деякі міркування про сучасну модель підготовки бакалаврів інженерного спрямування	14
	<i>К.В. Резник, к.т.н. доцент ОНАХТ, П.П. Литвиненко, викладач вищої категорії, А.А. Зобов, викладач вищої категорії, МТК</i>	
II	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОГО СКЛАДУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТА ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ	16
	Забезпечення якісного складу педагогічних та науково-педагогічних кадрів у коледжах	16
	<i>Ю.Ю. Суліма, к.т.н., викладач вищої категорії, ОТК</i>	
	Забезпечення якісного складу науково-педагогічних та педагогічних кадрів	18
	<i>М.М. Іванова, викладач другої категорії, ОТК</i>	
	Забезпечення якісного складу педагогічних кадрів: модель сучасного викладача коледжу	19
	<i>О.В. Волинчук, викладач другої категорії, КНТІПС</i>	
	Забезпечення якісних педагогічних та науково-педагогічних кадрів	21
	<i>Д.І. Леонова, к.б.н., викладач-спеціаліст, КНТІПС</i>	
	Сучасні системи підвищення кваліфікації викладачів коледжу	23
	<i>О.А. Осіння, викладач першої категорії, КПАІТ</i>	
	Актуальні завдання якісного кадрового забезпечення коледжу	25
	<i>Р.В. Стоянова, викладач вищої категорії, О.П. Ксендзенко, викладач вищої категорії, С.П. Глушук, викладач II к., КПАІТ</i>	

професійної та соціальної мобільності, є одним з нагальних питань сучасної професійної освіти і систем підвищення кваліфікації.

Інноваційні зміни, що відбуваються в даний час в конкретних освітніх системах, орієнтовані на гуманістичну парадигму освіти. Ці зміни впливають не тільки на окремі компоненти освітніх систем, такі як цілі, зміст, методи і технології навчання, а й на саму основу системи, а також на суб'єкти освіти.

Тут важливо зазначити, що ефективне вирішення проблем вищої освіти неможливо без зміни завдань усіх учасників системи освіти: керівників, методистів, викладачів. Це в свою чергу передбачає масштабні зміни в системі підготовки кадрів і підвищення їх кваліфікації. Для системи підвищення кваліфікації, орієнтованої на вищезгадану гуманістичну парадигму, ціннісно-смыслова спрямованість процесу підвищення кваліфікації є визначальною. Вона може бути реалізована в таких технологіях роботи зі слухачами, які дозволяють здійснювати стратегію випереджаючої підготовки [2].

В основу змісту підвищення кваліфікації викладачів покладено ідею об'єднання різних сфер професійного знання, яка дає можливість викладачам ефективно працювати в міждисциплінарній сфері та розвивати системне мислення [3; 4].

Зміна змісту і характеру професійної діяльності педагога призводить до нових технологій професійно-педагогічної діяльності викладача. Всі ці зміни швидко наростають і ставлять під сумнів професійно-педагогічну компетентність викладача коледжу. Тут необхідна професійна компетентність викладача, що має на увазі готовність до професійної діяльності в умовах нововведень в освітній діяльності коледжу і розвиток його в процесі підвищення кваліфікації та самоосвіти [2].

Інноваційні освітні програми - це найважливіший компонент системи підвищення кваліфікації викладачів. Ці програми складаються з навчальних планів, програм дисциплін та інших навчально-методичних матеріалів. У програмах визначаються цілі, зміст, технології освітнього процесу, спрямованого на підвищення рівня професійно-педагогічної кваліфікації педагогів в інноваційних умовах. Зміст інноваційних програм має ґрунтуватися на вимогах до професійних і особистих якостей викладача, відповідати чинним нормативним документам, враховувати специфіку конкретного коледжу.

Аналіз сучасної ситуації та описані вище сучасні тенденції змін суспільства задають вимоги до визначення нової якості освіти з точки зору ступеня придатності професійної школи, а також системи підвищення кваліфікації педагогічних і керівних працівників для вирішення інших, не затребуваних раніше масовою практикою, цілей і завдань. Іншими словами, це вимоги до модернізації педагогічної освіти та системи підвищення кваліфікації педагогічних і керівних кадрів.

Виходячи з викладеного, правомірно виділити головний методологічний принцип, що лежить в основі функціонування і розвитку системи професійно-педагогічної підготовки і підвищення кваліфікації викладачів. Таким є принцип відповідності системи тих змін, які відбуваються в науці, техніці, технологіях і, відповідно, в професійно-педагогічній діяльності викладача.

Література

1. Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл [та ін.] ; за заг. ред. акд. В. Г. Кременя ; НАПН України. — Київ : Інформ. системи, 2010. — 342 с. — С. 7-8.

2. Олійник В. В. Теоретичні та методичні засади розвитку системи підвищення кваліфікації працівників профтехосвіти на основі дистанційних технологій: навч. посіб. / В. В. Олійник ; НАПН України, Ун-т менедж. освіти. — Київ, 2010. — 268 с.

3. Асмолов А.Г. Стратегія соціокультурної модернізації освіти: на шляху до подолання кризи ідентичності і побудови громадянського суспільства // Питання освіти. 2008. № 1. С. 65-86

4. [Электронный ресурс]. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/organizatsionno-pravovye-osnovy-povysheniya-kvalifikatsii-prepodavateley-vuzu>

АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ЯКІСНОГО КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОЛЕДЖУ

Р.В. Стоянова, викладач вищої категорії, О.П. Ксендзенко, викладач вищої категорії, С.П. Глушук, викладач другої категорії, Коледж промислової автоматики та інформаційних технологій

Сьогодні Україна, як і весь світ, перебуває під впливом нових глобальних тенденцій, що визначають характер модернізації вищої школи в ринкових умовах загострення конкуренції. У контексті сучасного суспільного прогресу важливим стає пошук ефективних організаційно-економічних механізмів успішного функціонування та розвитку кадрового забезпечення вищої школи, а також підвищення вимог до якості освіти [1]. При цьому забезпечення якості вищої освіти на сучасному етапі розвитку України набуває стратегічного значення, є пріоритетним державним завданням, вимагає посилення уваги до проблем організаційного вдосконалення й економічної ефективності, створення нових сучасних концепцій і технологій управління, підвищення рівня підготовки фахівців.

Наразі вагомою потребою удосконалення освітнього процесу, як наголошує В. Маслов, «є приведення у відповідність фахової та посадово-функціональної компетентності працівників освіти з потребами і вимогами суспільства на конкретно-історичному етапі соціально-економічного розвитку українського суспільства та інтегральних процесів у всесвітньому освітньому процесі»[2].

Основними законодавчими актами, якими регулюється галузь освіти є Закон України «Про освіту» та Закон України «Про вищу освіту». Згідно цих законів, до системи вищої освіти входять і коледжі. Коледж - **заклад вищої освіти** або структурний підрозділ університету, академії чи інституту, що

проводить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям ступеня бакалавра та/або молодшого бакалавра, проводить прикладні наукові дослідження та/або творчу мистецьку діяльність. Коледж також має право відповідно до ліцензії (ліцензій) забезпечувати здобуття профільної середньої, професійної (професійно-технічної) та/або фахової передвищої освіти.

Статус коледжу отримує заклад освіти (структурний підрозділ закладу освіти), в якому ліцензований обсяг підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра та/або молодшого бакалавра становить не менше 30 відсотків загального ліцензованого обсягу.

Для реорганізації системи вищої освіти та приведення структури у відповідність до основного закону, були прийняті перехідні положення, які роз'яснюють основні статті закону.

При цьому вимога щодо ліцензованого обсягу підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра та/або молодшого бакалавра діє:

- з 1 січня 2020 року в розмірі 10 відсотків;
- з 1 січня 2021 року в розмірі 20 відсотків;
- з 1 січня 2022 року в розмірі 30 відсотків.

У листопаді 2017 року Технікум промислової автоматики ОНАХТ отримав статус коледжу та став Коледжем промислової автоматики та інформаційних технологій ОНАХТ. Згідно закону, коледж має право продовжити освітню діяльність з підготовки за ОКР «молодший спеціаліст» та отримати ліцензію на підготовку фахівців освітньо-професійного ступеня «молодший бакалавр».

Відповідно до ліцензійних умов до штатного розпису коледжу мають бути включені посади науково-педагогічних працівників. Для потреб ліцензування стаж педагогічної роботи у закладах вищої освіти працівників, які мають науковий ступінь та/або вчене звання, зараховується як стаж науково-педагогічної роботи.

На науково-педагогічних працівників таких коледжів та осіб, які здобувають у них вищу освіту ступеня молодшого бакалавра чи бакалавра, поширюються умови оплати праці, пенсійного забезпечення, норми педагогічного навантаження, норми стипендіального забезпечення на рівні вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Педагогічні працівники цих коледжів, які відповідають вимогам цього Закону до науково-педагогічних працівників та забезпечують підготовку фахівців ступеня молодшого бакалавра або бакалавра, отримують статус науково-педагогічних працівників і переводяться на відповідні науково-педагогічні посади з початку реалізації відповідної освітньої програми.

Відповідно до ст.53 Закону України «Про вищу освіту» науково-педагогічні працівники - це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну, мистецьку) та організаційну діяльність, а педагогічні працівники - це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну та організаційну діяльність.

Посади педагогічних працівників можуть займати особи із ступенем магістра за відповідною спеціальністю. Педагогічні працівники кожні п'ять років проходять атестацію. За результатами атестації визначається відповідність працівників займаній посаді, присвоюються кваліфікаційні категорії, педагогічні звання.

Посади науково-педагогічних працівників можуть займати особи, які мають науковий ступінь або вчене звання, а також особи, які мають ступінь магістра.

Після введення до штатного розпису науково-педагогічних посад коледж має пройти процедуру ліцензування на право провадити освітню діяльність.

За ліцензійними вимогами, для **започаткування провадження освітньої діяльності** на першому(бакалаврському) рівні необхідно:

- наявність у закладі освіти підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти;
- наявність у складі підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти, тимчасової робочої групи (проектної групи) з науково-педагогічних працівників, на яку покладено відповідальність за підготовку здобувачів вищої освіти за певною спеціальністю - три особи, що мають науковий ступінь та/або вчене звання;
- наявність у керівника проектної групи (гаранта освітньої програми) наукового ступеня та/або вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю, а також стажу науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як 10 років (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням стажу педагогічної роботи).

Регламентують ліцензійні вимоги також склад педагогічного та науково-педагогічного колективу коледжу **під час провадження освітньої діяльності**:

- проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):

1) які мають науковий ступінь та/або вчене звання (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію) – 50;

2) які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора – 10.

- проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин): практичної роботи за фахом – 10.

- проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, здійснення наукового керівництва курсовими, дипломними роботами (проектами), дисертаційними дослідженнями науково-педагогічними (науковими) працівниками, рівень наукової та професійної активності кожного з яких засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше трьох наступних умов:

1) наявність наукової публікації у періодичному виданні, яке включено до наукометричних баз, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection, рекомендованих МОН;

2) наявність наукових публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, та/або авторських свідоцтв, та/або патентів загальною кількістю п'ять досягнень;

3) наявність виданого підручника чи навчального посібника, що рекомендований МОН, іншим центральним органом виконавчої влади або вченою радою закладу освіти, або монографії (у разі співавторства - з фіксованим власним внеском);

4) наукове керівництво (консультування) здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня;

5) участь у міжнародному науковому проекті/залучення до міжнародної експертизи, наявність звання "суддя міжнародної категорії";

6) проведення навчальних занять іноземною мовою (крім мовних навчальних дисциплін) в обсязі не менше 50 аудиторних годин на навчальний рік;

7) робота у складі експертних рад з питань проведення експертизи дисертацій МОН або галузевих експертних рад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, або Акредитаційної комісії, або їх експертних рад, або міжгалузевої експертної ради з вищої освіти Акредитаційної комісії, або трьох експертних комісій МОН/зазначеного Агентства, або Науково-методичної ради/науково-методичних комісій з вищої освіти МОН, або робочих груп з розроблення стандартів вищої освіти України;

8) виконання функцій наукового керівника або відповідального виконавця наукової теми (проекту), або головного редактора/члена редакційної колегії наукового видання, включеного до переліку наукових фахових видань України, або іноземного рецензованого наукового видання;

9) керівництво студентом, який зайняв призове місце, або робота у складі організаційного комітету/журі/апеляційної комісії Міжнародної студентської олімпіади/II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт)/III-IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових навчальних предметів/II-III етапу Всеукраїнських конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів - членів Малої академії наук; керівництво студентом, який став призером Олімпійських, Паралімпійських ігор, Всесвітньої та Всеукраїнської Універсиади, чемпіонату світу, Європи, Європейських ігор, етапів Кубка світу та Європи, чемпіонату України; виконання обов'язків головного секретаря, головного судді, судді міжнародних та всеукраїнських змагань; керівництво спортивною делегацією; робота у складі організаційного комітету, суддівського корпусу;

10) організаційна робота у закладах освіти на посадах керівника (заступника керівника) закладу освіти/факультету/відділення (наукової установи)/ інституту/філії/кафедри або іншого відповідального за підготовку здобувачів вищої освіти підрозділу/відділу (наукової установи)/навчально-методичного управління (відділу) / лабораторії / іншого навчально-наукового

(інноваційного) структурного підрозділу/ вченого секретаря закладу освіти (факультету, інституту) /відповідального секретаря приймальної комісії та його заступника;

11) участь в атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена спеціалізованої вченої ради;

12) присудження наукового ступеня доктора наук або присвоєння вченого звання професора;

13) наявність авторських свідоцтв та/або патентів загальною кількістю два досягнення;

14) наявність виданих навчально-методичних посібників/посібників для самостійної роботи студентів та дистанційного навчання /конспектів лекцій /практикумів /методичних вказівок /рекомендацій загальною кількістю три найменування;

15) присудження наукового ступеня доктора філософії або присвоєння вченого звання доцента, або отримання документа про другу вищу освіту;

16) керівництво студентом, який зайняв призове місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або робота у складі організаційного комітету/журі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або керівництво постійно діючим студентським науковим гуртком/проблемною групою, або виконання обов'язків куратора групи; керівництво студентом, який брав участь в Олімпійських, Паралімпійських іграх, Всесвітній та Всеукраїнській Універсиаді, чемпіонаті світу, Європи, Європейських іграх, етапах Кубка світу та Європи, чемпіонаті України; виконання обов'язків тренера, помічника тренера національної збірної команди України з видів спорту.

- наявність випускової кафедри із спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної або спорідненої науково-педагогічної спеціальності, з науковим ступенем або вченим званням.

- наявність трудових договорів (контрактів) з усіма науково-педагогічними працівниками та/або наказів про прийняття їх на роботу.

Для забезпечення кадрами керівництво коледжу має декілька шляхів – залучення нових науково-педагогічних працівників та застосовувати різні мотивуючі засоби для професійного зростання педагогічного складу коледжу. Законодавством передбачені наступні форми професійного розвитку педагогічного працівника – післядипломна освіта, підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Післядипломна освіта - це спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення та оновлення її професійних знань, умінь та навичок або отримання іншої професії, спеціальності на основі здобутого раніше освітнього рівня та практичного досвіду; вона включає здобуття другої (наступної) вищої освіти - здобуття ступеня бакалавра (магістра) за іншою спеціальністю на основі здобутої вищої освіти не нижче ступеня бакалавра та практичного досвіду.

Педагогічні і науково-педагогічні працівники підвищують кваліфікацію та проходять стажування в Україні і за кордоном. Заклад вищої освіти забезпечує підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників не рідше одного разу на п'ять років із збереженням середньої заробітної плати.

Професійна діяльність педагогічних працівників має творчий характер, що вимагає визначення чітких критеріїв оцінки і конкретних кінцевих результатів їх праці. Тому у педагогічних колективах постає проблема розробки та впровадження системи мотивації, яка б спонукала викладачів до підвищення результативності своєї діяльності. У країнах Європи накопичений чималий досвід з формування університетських рейтингів, складовою яких є запровадження рейтингових систем оцінювання успішності діяльності кафедр і науково-педагогічних працівників.

Одним з вирішальних підходів до формування якісного педагогічного складу є відповідність певним критеріям при прийнятті на роботу молодого викладача, а саме: наявність відповідної фахової освіти; вмотивованість (бажання працювати саме в цьому навчальному закладі та прийняття усіх вимог, які висуває навчальний заклад до роботи викладача); досвід роботи за фахом (для викладачів професійних дисциплін фармацевтичного циклу); бажання та можливість займатись науковою роботою; отримання другої вищої освіти. Відповідно до положення про атестацію педагогічних працівників вирішальне значення при атестації викладача має накопичена сума рейтингових балів у міжатаестаційний період. Система атестації викладачів у коледжі забезпечується створенням комплексу умов, яка включає: організаційні (планування роботи в міжатаестаційний період, підготовку організаційних документів, діяльність атестаційних комісій) та педагогічні (реалізацію самоосвітньої діяльності викладача, підвищення фахового рівня, педагогічну діагностику). Важливим для реалізації рейтингової оцінки діяльності викладача є визначення конкретних показників та критеріїв діяльності, на які повинен орієнтуватися викладач у своїй роботі. Аналіз роботи атестаційної комісії КПАІТ та досвід роботи інших коледжів України дозволив визначити основні показники:

- професійна грамотність з дисципліни;
- методологічна підготовка викладача, майстерність у проведенні занять, заходів, виховних годин;
- якість та результативність розробленого навчально-методичного забезпечення;
- досягнення студентів (успішність, участь у конкурсах, олімпіадах, наукова діяльність);
- участь у роботі педради, методради, циклових комісій, методичних об'єднань;
- інноваційна діяльність викладача;
- авторитет, уміння контактувати зі студентами, колегами (комунікабельність);
- моральні якості, соціально-психологічна готовність викладача;

- наукова робота (підготовка та захист дисертацій на здобуття наукових ступенів).

На сьогодні надзвичайно актуальним є показник професійної грамотності з дисципліни, особливо це стосується викладачів циклу професійних дисциплін. При оцінці професійної грамотності з дисципліни критеріями є володіння сучасними знаннями, реалізація самоосвіти через участь у тренінгах, семінарах, наукових та науково-практичних конференціях, публікаціях у фахових та фахових періодичних виданнях тощо. Серед критеріїв методологічної підготовки викладача слід зазначити різноманітність використання форм, методів, засобів навчання та контролю знань. Критеріями оцінювання навчально-методичного забезпечення є не тільки наявність розробленого навчально-методичного комплексу з дисципліни (лекції, практичні заняття, матеріали контролю), що входить до функціональних обов'язків викладача і може враховуватись тільки при присвоєнні другої категорії, а й підготовка та видання навчальних посібників, підручників з грифами МОЗ та МОН України, монографій, збірники тестів, участь у розробці освітніх стандартів тощо. Серед досягнень студентів, які також визначені критеріями рейтингової оцінки роботи викладача, беруться до уваги: якісний показник успішності з певної дисципліни, участь у наукових, науково-практичних конференціях, результативність участі студентів під керівництвом викладача в олімпіадах, конкурсах. Крім того, рейтинговою шкалою вирізняється значущість вказаних заходів: коледжні, регіональні, всеукраїнські, міжнародні. До критеріїв, які визначають показник участі викладача у засіданнях педради, методради, роботі ЦК, методоб'єднань, можна віднести підготовку доповідей, проведення відкритих занять або демонстрація власного педагогічного досвіду на засіданнях обласних, регіональних методичних об'єднань, циклових комісій тощо. Без інноваційної діяльності сьогодні неможливим є розвиток викладача. Тому вказана діяльність має передбачати, в першу чергу, володіння ІТ-технологіями і, як наслідок, розробку мультимедійного забезпечення занять, створення відеофільмів, комп'ютерних програм, впровадження комп'ютеризованих програм оцінювання студентів, комп'ютерних технологій навчання, створення власних навчальних сайтів тощо. Показники комунікабельності викладача, його моральних якостей, соціально-психологічної готовності оцінюються через участь та проведення виховної роботи у напрямках діяльності куратора групи, участі у заходах з національно-патріотичного, морально-етичного, художньо-естетичного, правового виховання, проведенні превентивно-оздоровчої роботи в коледжі. До інших видів рейтингової діяльності викладача включено роботу викладача як завідувача кабінетом або лабораторією, участь у профорієнтаційній роботі, відзнаки органів управління та відповідних міністерств. За результатами оцінювання критеріїв діяльності викладача виводиться загальний рейтинг, за яким, відповідно до шкали визначається відповідність певній кваліфікаційній категорії, що і є підставою для атестації. Звичайно ж, виставлення оцінок має супроводжуватись бесідою з викладачем, у ході якої визначаються сильні та слабкі сторони його діяльності і виявляються резерви її покращення.

Для удосконалення кадрового забезпечення освітнього процесу необхідно прийняти ряд заходів:

- удосконалити механізм мотивації науково-педагогічних працівників до їх безперервного професійного зростання;
- забезпечити функціонування ефективної комплексної системи стимулювання керівного складу та науково-педагогічних (педагогічних) працівників до професійної діяльності, орієнтованої на реалізацію конкретних завдань з оцінюванням за кінцевим результатом;
- удосконалити систему підвищення кваліфікації та перепідготовки науково-педагогічних (педагогічних) працівників за інноваційними напрямками організації освітнього процесу та наукової діяльності;
- активізувати організаційно-наукову діяльність циклових комісій як основного базового структурного підрозділу коледжу;
- розробити стратегію надання дієвої допомоги працівникам коледжу в підготовці та захисті дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук.

ВИМОГИ ДО ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

**К.С. Ігнат'єва, викладач вищої категорії
Механіко-технологічний коледж**

Сукупність особистих якостей викладача формує його авторитет, тобто загально визнану студентами значущість його достоїнств і оснований на цьому силу його виховного впливу. Авторитетним є той викладач, який глибоко знає свій предмет і майстерно його викладає, любить молодь, відчуває її наміри і прагнення, доброзичливо відгукується на них. Без авторитетної, незламної, непохитної в очах вихованців особистості педагога, зазначав В. Сухомлинський, ідеал перетворюється на покинутий прапороносцем прапор. Багато проблем виховання криється саме в тому, що часто виховання закликають іти за прапором, якого ніхто не несе. Бути прапороносцем ідеалу, нести на своєму прапорі вогонь ідеального — саме в цьому секрет педагогічного авторитету.

Професійна діяльність викладача вищої школи вимагає наявності певних особистісних якостей, соціально-психологічних рис і педагогічних здібностей.

Серед них основними є такі:

Загальногромадянські риси: широкий світогляд, принциповість і стійкість переконань; громадянська активність і цілеспрямованість; національна самосвідомість, патріотизм і толерантність щодо інших народів і культур; гуманізм і соціальний оптимізм; високий рівень відповідальності та працелюбність.

Морально-психологічні якості: чесність і ясність у взаєминах з людьми; високий рівень загальної і психологічної культури; повага до професіоналізму інших і наукової спадщини; акуратність і охайність, дисциплінованість і вимогливість.

Науково-педагогічні якості: науково-педагогічна творчість; професійна працездатність; активна інтелектуальна діяльність, науковий пошук; педагогічне спрямування наукової ерудиції; педагогічна спостережливості; педагогічна увага та інтуїція; володіння педагогічною технікою; гнучкість і швидкість мислення у педагогічних ситуаціях; висока культура мови та мовлення; володіння мімікою, тоном голосу, поставою, рухами і жестами.

Індивідуально-психологічні особливості: високий рівень соціального сприйняття й самопізнання; висока інтелектуально-пізнавальна зацікавленість і допитливість; інтерес до розвитку потенційних можливостей студентів і потреба в педагогічній діяльності з ними; позитивна „Я-концепція”, високий рівень прагнень; емоційна стійкість, витримка й самовладання; саморегуляція, самостійність і діловитість у вирішенні життєво важливих завдань; твердість характеру.

Професійно-педагогічні здібності: адекватне сприйняття студента й безумовне прийняття його як особистості; педагогічний оптимізм; проектування цілей навчання й прогнозування шляхів професійного становлення майбутнього спеціаліста; конструювання методичних підходів і здатність передбачати можливі результати; організаторські та комунікативні здібності; духовно-виховний вплив на академічну групу й особистість студента, організація розвиваючої інтеракції.

Основним напрямом діяльності вищої школи на сучасному етапі повинно стати задоволення потреб особистості у знаннях, які дозволяють адаптуватися в сучасному світі. А це потребує значної підготовки викладача вищого навчального закладу, який у певній мірі є транслятором сучасних тенденцій. Однією з провідних вимог до професійного становлення викладача вищої школи є всебічний розвиток його творчих здібностей, вміння вирішувати складні завдання виховання нового покоління. Мистецтво аналізувати найрізноманітніші педагогічні ситуації, визначати шляхи та засоби виховання молоді в умовах постійного оновлення і розвитку суспільства повинні стати невід'ємною частиною педагогічного професіоналізму викладача вищої школи. Надзвичайно важливим моментом стосунків між викладачем і студентом є усвідомлення унікальності і неповторності студента як індивідуальності, врахування динаміки змін, що відбуваються зі студентом, розуміння складності і неоднорідності процесу розвитку, визначення віддалених перспектив взаємодії, порівняння студента лише з ним самим для надання йому впевненості в успішному оволодінні знаннями і правильному становленні особистості.

Отже, можна сказати, що вищій школі на сучасному етапі потрібен викладач: